

YTTERBY

180. KASTELLEGÅRDEN (KUNGAHÄLLA)

SHM/KMK 632

Tid:	Nyare tid
Fyndår:	1833
Fyndtyp:	Depåfynd
Antal:	2 mynt
Slutmynt:	Spanien, Ferdinand o. Isabella, okänd valör och år

FYNDOMSTÄNDIGHETER

"Den 12 juni behandlades en ny kungl. remiss rörande ett fynd, 'bestående af 2ne guldmynt, dem Torparen Anders Hendriksson funnit vid dikesgrävning å f. d. öfverstebostället Castellegården i Ytterby socken och Inlands Södra Härad inom nämnde Län [Göteborgs och Bohus län] och som af Arrendatorn S. G. Hammardahl uti särskild åtföljande skrifvelse blifvit hos Landshöfd. Embetet anmäldt. K. Akademien ansåg dessa mynt, hvilka äro slagne under Ferdinand Catholicus och dess gemål Isabella i Spanien förtjena att för K. samlingen inlösas, och gillade K. akademien ett i sådant afsigt af Secreteraren uppsatt förslag till underdånigt utlåtande.' De båda mynten inlöstes med akademiens medel för 4 ducater 24 sk. specie." (Schück VIII s. 376)

BESKRIVNING

Spanien: Ferdinand (1452-1516) o. Isabella (1451-1504), okänd valör och år (2 ex).

REFERENS: SHM/KMK inv.; KMK top. ark.; Schück VIII s. 376.

181. KASTELLEÅRDEN (KUNGAHÅLLA)

SHM/KMK 3207 (ca 398 ex)

UM 2757 (ca 1062 ex)

Köpenhamn, Kongl. Saml. (18 ex)

Tid:	Medeltid
Fyndår:	1863
Fyndtyp:	Depåfynd
Antal:	ca 1477 mynt*
Slutmynt:	Norge, 1/4 penning, 1260-70

FYNDOMSTÄNDIGHETER

Mynten påträffades av Samuel Eriksson från torpet Varberg vid grävning på Kastellegårdens ägor år 1863.

*Det finns en rad olika uppgifter i källorna om antalet mynt, i något fall påstås skatten ha innehållit över 2000 mynt. Antalet 1477 baseras på den genomgång Erik Persson gjorde och torde stämma väl överens med vad som fanns kvar vid tiden för hans arbete, vilket man bör minnas är

flera årtionden efter fyndet gjordes.

Den första genomräkningen kan ha varit summarisk och en del av mynten kanske hade förkommit vid tidpunkten för Perssons genomgång.

BESKRIVNING

Sverige: Erik Eriksson 1222-29, penningar, Götaland, LL XIII:5 (1), ca 1240-50, LL XVI:1 var. (5)*.

* Plansch 3:2

Norge: anonyma, 1/4-penningar, jfr Skaare 134-139, ca 1170-1205 (9)*, jfr Skaare 167-198, ca 1205-60 (785), jfr Skaare 226, ca 1260-70 (175); obestämbara (502).

* Plansch 3:3-10

REFERENS: SHM/KMK inv.; UM inv.; KMK top. ark.; Holmberg (III) 1867 s. 173 ; Person 1937 s. 1-14; Andersson 1981 s. 20f.; Jonsson 1983 s. 84ff; Jonsson 1992 s. 104-106; Hemmingson 1996 s. 115. Skaare 1970 s. 13f; 1996 s. 1995. Wedbergs klippsamling IV 1864 s. 81.

182. KASTELLEGÅRDEN

(KUNGAHÄLLA)

"Klosterkullen"

Augustinerklostret

Göteborgs Stadsmuseum

Tid:	Medeltid
Fyndår:	1891
Fyndtyp:	Depåfynd
Antal:	106 mynt
Slutmynt:	Danmark, Fredrik I, Malmö, sexpenning 1524

FYNDOMSTÄNDIGHETER

Mynten hittades under en arkeologisk utgrävning vilken utfördes under ledning av Wilhelm Berg år 1891.

BESKRIVNING

Sverige: ME, penning (ca 1340-54), LL XXVII:5/14 (1 ex), LL XXVII:1-14 (1 ex), LL XXVII:1-18 (3 ex),

(ca 1354-63) LL XXVIII:1 (10 ex), LL XXX:3 (1 ex), LL XXX:4 (1 ex); Okänd myntherre (ca 1450-1520), penning, BM KrH Y? (1 ex), (ca 1250-1520) BM KrH (2 ex), (ca 1275/1360-65) LL XVIII B/LL XXX:1 (2 ex); E av P, Stockholm, örtug (ca 1405-39), LL s. 113 nr 2-3 (1 ex).

Norge: okänd myntherre (ca 1105-30), penning, Skaare 64f (1 ex); 1/2 penning (ca 1130-50), jfr Skaare 90 (1 ex); 1/4 penning (ca 1170-1205), Oslo?, Skaare 129 (1 ex); Elvsyssel?, Skaare 131 (1 ex); (ca 1205-60), Kungahälla?, Skaare 171 (6 ex), okänd myntort (ca 1205-60), Skaare 177 (2 ex); Skaare 178 (1 ex); Skaare 187 (11 ex); krona)(kors, (ca 1260-70), jfr Skaare 222 (1 ex); (ca 1260-70), Nidaros?, Skaare 225 (1 ex), okänd myntort (ca 1260-70), Skaare 226 (1 ex); krona (ca 1260-70), jfr Skaare 222 (2 ex); jfr Skaare 223f (1 ex); Magnus Lagaböter (1263-80), okänd myntort, penning, Skaare 216 (1 ex); Erik Magnusson (1280-99), Bergen, penning (ca 1280-85), Skaare 228 (1 ex), Tönsberg, penning (ca 1280-85), Skaare 231 (1 ex), okänd myntort, 1/4 penning (ca 1280-85), Skaare 233 (4 ex), penning (ca 1285-90), Skaare 234 (1 ex), 1/2 penning, Skaare 235 (1 ex), 1/4 penning, Skaare 236 (1 ex), penning (ca 1290-95), Skaare 237 (2 ex), 1/2 penning (ca 1295-99), Skaare 239 (1 ex); Håkan Magnusson (1280-99), Oslo?, 1/4 penning (ca 1285-90), Skaare 242 (1 ex); Håkan Magnusson (1299-1319), Bergen, penning, Skaare 250 (1 ex), 1/2 penning, Skaare 255 (1 ex), okänd myntort, Skaare 254 (1 ex); Håkan VI (1355-80), Oslo, penning, Skaare 275 (1 ex); Hans (1483-1513), Oslo, Hvid, Skaare 302 (1 ex).

Danmark: Erik Plogpenning (1241-50), Lund, penning (1 ex); Erik Glipping (1259-86), Ribe, penning (1 ex); Erik av Pommern (1396-1439), Naestved, sterling (ca 1405-20), Galster 4 (3 ex), Gurre, Gros (1430-tal), Galster 13 (1 ex), Naestved/Lund, penning (1400-20), Galster 5 (1 ex); Kristian I (1448-81), Malmö, hvid, Galster 23 (5 ex); Hans (1481-1513), Malmö, hvid, Galster 31 (2 ex); Fredrik I (1523-33), Köpenhamn, sexpenning 1524 (1 ex), Malmö, sexpenning 1524 (2 ex).

England: Henrik III (1216-72), London, sterling (1 ex); Edvard II (1307-26), Canterbury, sterling (1 ex), Durham, sterling (1 ex).

Biskopsdömet Dorpat: Biskop Johannes II Bertkow (1473-85), Dorpat (1 ex).

Tyska riket: Köln, Ärkebiskop Bruno III (1191-93), Köln (1 ex).

Greifswald: witten (1 ex).

Mecklenburg: penningar (s.k. tjurhuvudbrakteater) (6 ex).

Wismar: 1 ex.

Tyska orden: Winric de Kniprode (1351-1382) (1 ex); Obestämt, Waschinski 223 (1 ex).

Belgien: Greve Arnold VII (1280-1328), obestämd valör (1 ex).

REFERENS: KMK top. kat.; Berg 1883 s. 260; Hugoson 1984 s. 35; Siik 2000 s. 9.

183. KASTELLEGÅRDEN (KUNGAHÄLLA), Varberg*

GHM 1910:2

Tid:	Okänd
Fyndår:	1910
Fyndtyp:	Depåfynd
Antal:	33 polletter och 1 mynt
Slutmynt:	Okänt

FYNDOMSTÄNDIGHETER OCH BESKRIVNING
"En samling polletter av bly samt ett silvermynt funna vid gården Vallby." (GHM inv.)*

*Skall med största sannolikhet vara gården Varberg. Vallby skulle då vara fel inskrivet i GHM inv.

REFERENS: KMK top. ark.; GHM inv.

184. KASTELLEGÅRDEN (KUNGAHÄLLA)

SHM/KMK 19 016

Tid:	Medeltid Nyare tid
Fyndår:	Före 1928
Fyndtyp:	Hopat fynd
Antal:	2 mynt
Äldsta mynt:	England, Henrik III (1216-72), penny utan år

FYNDOMSTÄNDIGHETER

Okända.

BESKRIVNING

Medeltid

England: Henrik III (1216-72) Canterbury, penny utan år (1 ex).

Nyare tid

Stralsund: penning 1538 (1 ex)*.

* Plansch 3:15

REFERENS: SHM/KMK Inv.; KMK top. ark.

185 A. KASTELLEGÅRDEN

(KUNGAHÄLLA)

Franciskanerklostret

GHM eller UM?

Tid: Medeltid

Nyare tid

Fyndår: 1953

Fyndtyp: Depåfynd eller hopat fynd?

Antal: 46 mynt

Äldsta mynt: Okänt

FYNDOMSTÄNDIGHETER

Mynten hittades i samband med utgrävning av det forna franciskanerklostret vid Kungahälla.

Grävningen leddes av landsantikvarie Claes Claesson och Adolf Tell, riksantikvariens dåvarande ombud i Kungälv.

BESKRIVNING

Medeltid

Sverige: ME / A av M, penning, LL XXX, frg, (2 ex); ME, penning, LL XXVI (18 ex); LL XXVII (1 ex); LL XXVIII (4 ex); LL XXIX (1 ex).

Gotland: Visby, Gote 1420-40 (1 ex).

Danmark: Erik av Pommern (1396-1439), Gurre, Gros (1 ex), Naestved, kopparsterling (1 ex), Kronbrakteat (1 ex).

Norge: Erik (1280-89), 1/2 penning, (Schive 29 ff), fragm. (1 ex), Svartkrona (Schive 41 ff.) fragm.

(1 ex); Hertig Håkon Magnusson (1282-99), Grossus (Schive 5), frg. (1 ex); Håkon VI, penning (1343-80), (Schive 46-47) frg. (1 ex); obestämd penning (Schive XII:4) (1 ex);

Lüneburg: penning (1350-1400) (Jesse 195)(2 ex), Hohlpfennig (1 ex);

Mecklenburg: penning, s.k. tjurhuvudbrakteat, jfr. Oertzen 54 (1 ex), penning, s.k. tjurhuvudbrakteat, jfr. Oertzen 183 (2 ex).

Livländska orden: Reval, artig, 1400-talet (von Toll 6:18) (1 ex).

Obestämbara mynt: Danmark eller Norge (1 ex), obestämbara (1 ex), fragm. (1 ex).

Nyare tid

Sverige: J III, 2 öre 1573 (1 ex).

REFERENS: ATA; notis i Svenska Dagbladet 25 juni 1953, Svenska Dagbladet 8 april 1954; Hugoson 1984 s. 32.

185 B. KASTELLEGÅRDEN (KUNGAHÄLLA) Franciskanerklostret

GHM eller UM?

Tid:	Medeltid
Fyndår:	1954
Fyndtyp:	Ensamfunnet
Antal:	1 mynt

FYNDOMSTÄNDIGHETER

Ett mynt hittades i samband med arkeologisk utgrävning ledd av Nils Lagerholm. Grävningen var en följd av de resultat man nått året innan, då man grävt fram ett ruinkomplex vilket tolkats som lämningar efter stadens franciskanerkloster (se föregående fynd). Under den aktuella grävningen koncentrerades arbetet till de södra delarna av nämnda ruinkomplex.

”Bland mängden av fynd från undersökningen alltifrån byggnadsmaterial av sten, tegel, murbruk och trä till bruksföremål av metall, lera, glas och

ben finns ett mycket ringa antal daterbara föremål, som hittats i ett sådant läge, att de med säkerhet kunna tillskrivas bevisvärde för byggnadens ålder. Ett kopparmynt, Rostock, 1400-talet, påträffades 0,7 m över golvnivån i samband med det tjocka brandlagret. Myntets läge ovanpå dessa rester av en förbränd och nedstörtad trossbotten och övervåning kan möjligen datera förstörelsen till slutet av 1400-talet eller tiden omkring år 1500. För byggnadens datering bakåt i tiden finnas inga andra hållpunkter än dess samband med klosteranläggningen.”

(Lagerholm s. 142)

Lagerholm tolkar den utgrävda byggnaden som sjukhus vilket hört ihop med klostret.

BESKRIVNING

Rostock: Obestämt mynt från 1400-talet eller omkring år 1500 (1 ex).

REFERENS: Lagerholm 1959 s. 142.

186. KASTELLEGÅRDEN (KUNGAHÄLLA)

Göteborgs Stadsmuseum u.inv.

Tid:	Vikingatid
Fyndår:	Före 1955
Fyndtyp:	Depåfynd
Antal:	7 mynt
Slutmynt:	Okänt

FYNDOMSTÄNDIGHETER OCH BESKRIVNING

”Det gäller en liten skatt från Kastellegården i Ytterby ... Består av 7 mynt (danska och tyska) ... Förvaras i Göteborgs musei myntkabinett.”

(Wideen s. 264)

REFERENS: Wideen 1955 s. 264; Hatz 1974 s. 240.

187. KASTELLEGÅRDEN (KUNGAHÄLLA)

Ej inlöst

Tid: Medeltid
Fyndår: Före 1984
Fyndtyp: Ensamfunnet
Antal: 1 mynt

FYNDOMSTÄNDIGHETER

Ett danskt medeltidsmynt funnet av Mats Hugosson under rundvandring på åkern där det gamla Kungahälla en gång låg.

BESKRIVNING

Danmark: obestämd medeltida ensidig penning från 1200-talet.

REFERENS: Hugosson 1984 s. 34.

188. KASTELLEGÅRDEN (KUNGAHÄLLA)

UM?

Tid: Medeltid
Nyare tid
Fyndår: Före 1993
Fyndtyp: Hopat fynd
Antal: 2 mynt, 1 spelpenning

FYNDOMSTÄNDIGHETER

Mynten framkom i samband med arkeologisk utgrävning utförd av RAÄ UV-Väst. Grävningens ledare var Kristina Carlsson. "... enstaka medeltida brakteater ..." (AiS s. 309f).

BESKRIVNING

Medeltid

Norge: penning, jfr Schive VII:35 (1 ex).

Nyare tid

Nürnberg: spelpenning, Lauer (1 ex).

Obestämbart: Silvermynt (1 ex).

REFERENS: KMK top. ark.; AiS 3 s. 310.

189. KOMARKEN

Väster om Kungälv

GHM 1936:42-43 och privat ägo

Tid: Vikingatid
Medeltid
Fyndår: Före 1936
Fyndtyp: Hopat fynd
Antal: 7 mynt
Äldsta mynt: Obestämt, "barbariserat", 1000-talet

FYNDOMSTÄNDIGHETER

"2 medeltida silvermynt (fransk tournois och engelsk sterling) funna tillsammans med ännu en tournois - i enskild ägo - på 'Komarken' väster om Kungälv." (GHM)

"Genom byte har förvärvats några ströfynd från Kungälvstrakten (tournous, engelsk sterling, 3 st. penningar från Ethelred II av England, barbariserat 1000-talsmynt m.m." (Wideen 1937)

BESKRIVNING

Vikingatid

England: Ethelred II (978-1016), penning (3 ex).

Obestämt: "barbariserat", 1000-talet (1 ex).

Medeltid

England: Okänd myntherre, sterling (1 ex).

Frankrike: Okänd myntherre, tournois, okänt årtal (2 ex).

REFERENS: GHM; Wideen 1937.

190 A. RAGNHILDSHOLMEN

Ragnhildsholmens slottsruin

SHM/KMK 7040

Tid: Medeltid
Nyare tid
Fyndår: Före 1882
Fyndtyp: Hopat fynd
Antal: 27 mynt
Äldsta mynt: Sverige, penning 1360-talet

FYNDOMSTÄNDIGHETER

Mynten hittades vid arkeologisk undersökning av slottsruin. Grävningsledare var kamrer Wilhelm Berg. Enligt honom var slottet på Ragnhildsholmen en befäst plats endast i omkring 60 år, nämligen från senare delen av 1250-talet till allra sist 1319.

BESKRIVNING

Medeltid

Sverige: Okänd myntherre, (1360 - 65), penning (1 ex); penning, s.k. L-brakteat (2 ex).

Norge: Magnus IV Håkonsson Lagaböter (1263-80), penning (1 ex); Erik II Magnusson prästhatare, penning (3 ex), halvpenning (3 ex); Håkon V Magnusson (som hertig, 1280-99), penning (1 ex), halvpenning (3 ex), (som kung, 1299-1319), penning (2 ex), halvpenning (6 ex).

England: Edvard I (1272-1307), Canterbury, sterling (1 ex), York, sterling (1 ex).

Nyare tid

Sverige: K XI, okänd valör och årtal (1 ex).

REFERENS: ATA; SHM/KMK inv.; KMK top. ark.; Wedbergs klippsamling V 1882 s. 157; Berg 1883 s. 3ff; Thordeman 1934 s. 73; Andersson 1981 s. 20; Malmer & Jonsson 1985 s. 138; Siik 2000 s. 9.

190 B. RAGNHILDSHOLMEN

Ragnhildsholmens slottsruin

GHM 1895:11

Tid:	Medeltid
Fyndår:	Före 1895
Fyndtyp:	Ensamfunnet
Antal:	1 mynt

FYNDOMSTÄNDIGHETER

"Inköpt af herr J A Svensson, kr 25:- (—) funnen å Ragnhildsholmen." (GHM inv.)

BESKRIVNING

Tyskland: Teoderik II (1414-1462), Köln, florin (1 ex).

REFERENS: GHM inv.

191. YTTERBY KYRKORUIN

Göteborgs Museum.

Tid:	Nyare tid
Fyndår:	1929
Fyndtyp:	Hopat fynd
Antal:	3 mynt
Äldsta mynt:	Danmark, 2 skilling danske 1559

FYNDOMSTÄNDIGHETER

Mynten hittades vid arkeologisk utgrävning av Ytterby kyrkoruin. Undersökningen utfördes av byggmästare A. Tell och fil. dr. Sven T. Kjellberg.

BESKRIVNING

Sverige: K XI, 1/6 öre 1677 (1 ex); F I, 1 öre km 1725 (1 ex).

Danmark: Okänd myntherre, 2 skilling danske 1559 (1 ex).

REFERENS: ATA; Andersson 1981 s. 20.